

Mesečni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 31. decembra 2016

Povzetek

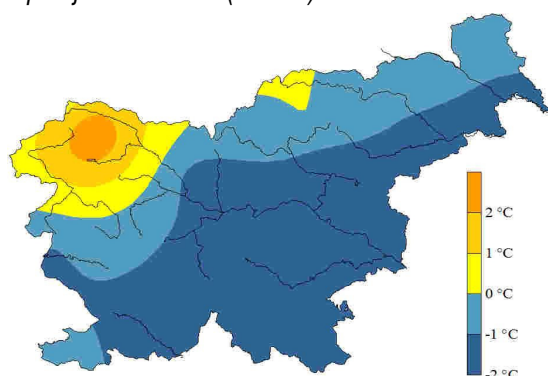
V večjem delu Slovenije decembra ni padla niti kaplja dežja, kar je kljub razmeroma šibkemu izhlapevanju povzročilo vodni primanjkljaj in nakazalo zimske sušne razmere. V drugi polovici decembra je zamrznil površinski sloj tal, ponekod v osrednji in severni Sloveniji ter na vzhodu celo do globine 10 cm. Posevki ozimnih žit so mirovali, a so bili nezaščiteni s snežnim pokrovom, izpostavljeni neugodnim vremenskim razmerami, zlasti nizkim temperaturam in fiziološki suši.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Leto 2016 se je zaključilo z izredno suhim decembrom, ki je bil po količini padavin podoben decembru 2015, le da so bile takrat temperature zraka nadpovprečne, letos pa v nižinah podpovprečne, v večjem delu države do 2 °C pod običajnimi vrednostmi. Nekaj malega padavin so namerili zgolj zaradi jutranje rose in slane, na severovzhodu pa so opazili nekaj malega snežink. Tako sta decembra 2015 in 2016 najbolj suha decembra v zgodovini meteoroloških meritev v Sloveniji. Letošnji prazniki ob koncu leta so bili torej zeleni, nazadnje je snežilo ob koncu novembra, ko je bila na Kredarici tudi zabeležena najvišja skupna snežna odeja v letošnji zimi, 135 cm, na silvestrovo je bila visoka 100 cm. December so zaznamovali tudi pogosti izraziti temperaturni obrati, ki so sicer značilni za zimski del leta. Na karti odstopanja temperatur zraka je lepo vidno, da je bilo v nasprotju z nižinskim svetom, visokogorje toplejše od povprečja. Tako so se 26. decembra najvišje dnevne temperature zraka v krajih med 500 in 1000 m nadmorske višine povzpele do okoli 16 °C. Zaradi omenjene vremenske situacije z izrazitimi temperaturnimi obrati in slabe prevetrenosti je bila v spodnjih plasteh ozračja v celinski Sloveniji mnogokrat v mesecu izmerjena povišana onesnaženost zraka (presežene mejne vrednosti delcev PM10). Velika pa je bila osončenost, od 80 ur na severovzhodu Slovenije, do več kot 160 ur na zahodu. Vrednosti so povsod presegle dolgoletno povprečje za vsaj polovico, v osrednjem delu države in na Koroškem za 100 %. Ob koncu leta se je ohladilo in jasno vreme je poskrbelo za najnižje jutranje temperature zraka v decembru, v celinski Sloveniji so se spustile do -10 °C, na Obali do okrog -4,5 °C.

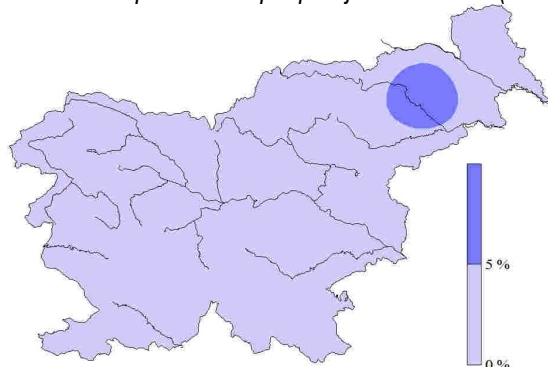
Mesečne povprečne temperature zraka, absolutne maksimalne in minimalne dnevne temperature zraka (T , °C) in odklon mesečne povprečne temperature zraka od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	Tpovp	Tmax	Tmin
Bilje	2,8	18,1	-7,0
Portorož let.	4,9	16,4	-4,4
Ljubljana	-0,2	13,1	-7,6
Novo mesto	-0,2	12,9	-9,0
Celje	-0,9	12,6	-10,5
Maribor let.	-0,6	12,1	-10,1
Murska Sobota	-0,8	12,6	-9,4
Rateče	-2,3	12,6	-10,1
Slovenj Gradec	-1,3	12,1	-11,7

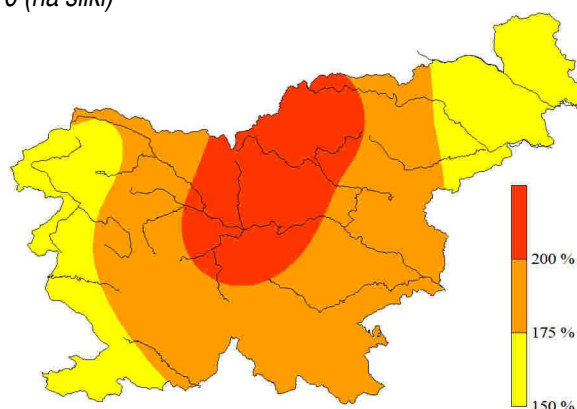
Mesečne vsote padavin (RR, v mm), število suhih in deževnih dni ter odklon vsote padavin od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	RR	suhi	deževni
Bilje	0,4	27	4
Portorož let.	0,2	30	1
Ljubljana	0,1	30	1
Novo mesto	0,5	30	1
Celje	0,3	29	2
Maribor let.	3,7	30	1
Murska Sobota	2,2	30	1
Rateče	0,0	31	0
Slovenj Gradec	0,3	30	1

Mesečne vsote ur sončnega obsevanja (ure), maksimalna dnevna vsota ur sončnega obsevanja ter odklon mesečne vsote od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	Sončno obsevanje	Max
Bilje	164,1	7,9
Portorož let.	148,3	7,8
Ljubljana	112,8	8,1
Novo mesto	109,9	7,2
Celje	105,9	6,8
Maribor let.	108,0	7,8
Murska Sobota	81,9	7,4
Rateče	104,3	8,9
Slovenj Gradec	137,6	7,8

TEMPERATURA IN STANJE TAL

Tla so v zadnji tretjini decembra zamrznila 10 cm globoko v osrednji Sloveniji in na Dolenjskem ter v severni in severovzhodni Sloveniji, površinski sloj tal pa se je ohladil pod 0 °C povsod po Sloveniji, tudi na Obali in na Goriškem. Tla so bila v osrednji Sloveniji in na Dolenjskem celo za več kot 1,5 °C hladnejša od povprečja. Povprečna mesečna temperatura tal se je gibala med okoli 1 in 2 °C, na Koroškem je bila še nekoliko nižje. Na Primorskem pa so bila tla za 2 do 3 °C toplejša kot drugod po Sloveniji. Najnižje temperature tal so padle za okoli 1 do 2 °C pod zmrzišče, najvišje izmerjene temperature pa so na Primorskem presegle celo 10 °C.

Mesečna povprečna temperatura tal, odklon od povprečja 2001–2010 ter absolutna maksimalna in minimalna temperatura tal v globini 5 in 10 cm (Tt, °C)

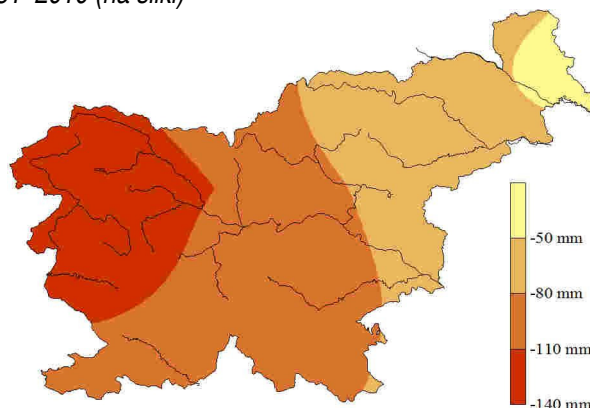
Postaja	5 cm				10 cm			
	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax
Bilje	2,7	-0,9	-1,6	8,4	3,0	-0,8	0,2	7,0
Portorož let.	5,1	-0,4	-1,3	12,0	5,4	-0,5	0,6	10,4
Ljubljana	0,3	-1,6	-1,6	3,2	1,1	-1,5	-0,3	3,2
Novo mesto	1,3	-1,7	-1,1	5,6	1,7	-1,8	-0,2	4,2
Celje	1,5	-0,4	-0,8	4,4	1,9	-0,5	0,3	4,0
Maribor let.	1,1	-0,7	-0,8	3,5	1,4	-0,8	0,1	3,1
Murska Sobota	/	/	/	/	/	/	/	/
Slovenj Gradec	0,2	-0,9	-0,8	2,3	0,5	-0,9	-0,3	2,1

VODNA BILANCA IN IZHLAPEVANJE

Izredno suh december je botroval k negativni mesečni vodni bilanci, ki se je v večjem delu Slovenije gibala do -12 mm, na Primorskem, kjer je bilo izhlapevanje iz tal in rastlin za vsaj 15 mm višje kot drugod po Sloveniji, pa je bila vodna bilanca okrog -25 mm. Izhlapevanje je bilo letnemu času primerno nizko, povprečne dnevne vrednosti so se gibale od 0,2 do 0,4 mm, na Primorskem 0,8 mm. Sicer pa je bila letna vodna bilanca (od 1.1. do 31.12.) v večjem delu Slovenije pozitivna od 350 do 600 mm, na severozahodu Slovenije nad 1000 mm, le na Obali in v Prekmurju rahlo pod ničlo, okrog -30 mm.

Mesečne vsote meteorološke vodne bilance (VB, mm), evapotranspiracije (ET₀, mm) ter odklon mesečne meteorološke vodne bilance od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	VB	ET ₀
Bilje	-23,9	24,3
Portorož let.	-26,0	26,2
Ljubljana	-6,9	7,0
Novo mesto	-11,6	12,1
Celje	-12,1	12,4
Maribor let.	-8,4	12,1
Murska Sobota	-8,5	10,7
Rateče	-8,6	8,6
Slovenj Gradec	-5,5	5,8

Mesečno in sezonsko število dni s snežno odejo in največja debelina snežne odeje (cm)

Postaja	Sneg (dni)	Sneg (max)	Sneg_mir (dni)	Sneg_mir (max)
Bilje	0	0	0	0
Portorož let.	0	0	0	0
Ljubljana	0	0	0	0
Novo mesto	0	0	0	0
Celje	0	0	0	0
Maribor let.	1	1	1	1
Murska Sobota	0	0	0	0
Rateče	0	0	4	5
Slovenj Gradec	1	1	1	1

STANJE RASTLIN

Utrjenost ozimnih posevkov, ki je še ob koncu novembra zaradi pretoplega vremena kazala pomanjkljivo sliko, se je v decembru, ob hladnejšem vremenu zlasti v nižinah, precej popravila. Prezimatev ozimin pa je uspešna, če posevke ščiti snežni pokrov. Ščiti jih pred zmrzaljo in jim zagotavlja tudi zadostno vodo v tleh. Decembra je le ponekod na severu in severovzhodu države padlo nekaj snežink, a se te niso obdržale. Izsušenost zemlje pa se je ves mesec vztrajno povečevala in posevkom povzročala stres zaradi fiziološke suše.

V prvi dekadi decembra so temperature zraka padle pod vegetacijski prag tudi na Goriškem, nekaj dni kasneje kot običajno, vegetacijsko obdobje pa je trajalo 313 dni, več kot 20 dni dlje od dolgoletnega povprečja. Na obali so temperature zraka vztrajale nad vegetacijskim pragom vse do konca decembra. Prezgodnje rastne premike, ki jih je sprva obetal pretopen november, so prevladujoče podpovprečne temperature zraka v decembru povsem zaustavile. Decembra prvih zvončkov v Goriških Brdih niso opazili, kar je sicer običajen pojav tam na zaščitenih rastiščih ob koncu decembra. Mačice leske so se nekoliko podaljšale in postale opazne, a so prašniki in ženski cvetovi ostali varno skriti pod krovnimi luskami. Edini cvetovi, ki jih je v tem času ponudila narava, so bili cvetovi prezimnega jasmina na Primorskem in morda ponekod tudi črni teloh, še tesno povit v popke.

NOVICE

Leto 2016 se je zaključilo z izjemno suhim decembrom, primerljivim z decembrom 2015. Običajno (dolgoletno povprečje 1981–2010) v decembru izmerijo v osrednji Sloveniji in na Gorenjskem od 100 do 120 mm padavin, na Goriškem okrog 130 mm, na Obali, Dolenjskem in Koroškem od 70 do 90 mm, na severovzhodu države od 50 do 70 mm.

Graf prikazuje decembrske količine padavin na meteorološki postaji **Novo mesto**, v obdobju od 1961 do 2016. Gledano v slovenskem merilu, sta bila zelo suha decembra tudi leta 1974 in 1991, pa vendar ne tako kot zadnja dva (2015 in 2016), ki se na grafu kažeta kot škrbina. Zimske padavine so pomembne za vodne zaloge, predvsem zaloge vode v visokogorju, ki se kopičijo v snežni odeji. Decembra so značilni mali pretoki rek, večjih odstopanj od povprečnega stanja nismo beležili. Nekatere manjše presihajoče reke so presahnile, kar za ta čas sicer ni posebna izjema. Tako imenovani bazni odtoki rek upadajo zelo počasi, trend upadanja je majhen. Gladine podzemnih voda so se povsod po državi zniževale in so bile glede na dolgoletno povprečje podpovprečne, niso pa dosegale nizkih oziroma zelo nizkih vrednosti.

